

NOV PRAVILNIK **O TRŽENJU MATERIALA ZA** **VEGETATIVNO RAZMNOŽEVANJE** **TRTE**

Marinka Pečnik, UVHVVR, Sektor za zdravje rastlin in rastlinski semenski material

Sestanek Javne službe v vinogradništvu

6. 7. 2020

VSEBINA PREDSTAVITVE

- Veljavni pravilnik in razlogi za spremembe
- Novi EU predpisi s področja zdravja rastlin in trženja
- Nov pravilnik - vsebina
 - Splošne zahteve
 - Zahteve za razmnoževalni material in dobavitelja
 - Uradna potrditev razmnoževalnega materiala
 - Zahteve za standardni material
 - Priloga 1 (Zahteve za matični nasad in trsnico)
 - Priloga 2 (Zahteve, ki se nanašajo na razmnoževalni material)
 - Priloga 5 (Postopek odbire in preverjanja trsov-kandidatov za izvorne matične trse)
- Nov pravilnik in povezava z izvajanjem nalog JVS

VELJAVNI PRAVILNIK

Pravilnik o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte

- Objavljen 21.10.2005 (Uradni list RS, št. 93/05), v **veljavi od 1.1.2006**.
- V skladu z **Direktivo 68/193/EGS** o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte (z vsemi spremembami do leta 2005) določa **minimalne** zahteve glede:
 - zdravstvenega stanja (ŠO, razen karantenskih),
 - sortne pristnosti in čistosti ter ‚tehnične‘ kakovosti (npr. dolžina ključev podlag),
 - pakiranja in označevanja.
- **Dodatno** predpisuje:
 - nacionalno certifikacijsko shemo, ki vključuje dodatne ŠO (zahteve za izvorni, bazni, certificiran material),
 - uradno potrditev klonov trte (metoda klonske selekcije ni predpisana),
 - obvezno pozitivno množično selekcijo v standardnih matičnih vinogradih (vklj. z metodo pozitivne množične selekcije).

RAZLOGI ZA SPREJEM NOVEGA PRAVILNIKA

Uskladitev z novo EU zakonodajo s področja:

- trženja razmnoževalnega materiala trte (sprememba Direktive 68/193/EGS);
- zdravja rastlin:
 - nova uredba o zdravju rastlin (Uredba 2016/2031/EU),
 - nova izvedbena uredba o fitosanitarnih pogojih (Uredba 2019/2072/EU).

Odprava pomanjkljivosti, nejasnosti, neskladij, ugotovljenih pri izvajanju starega pravilnika (strokovni, postopkovni/inšpekcijski, pravni vidik).

Ukinitev nekaterih dodatnih/strožjih zahtev (npr. pozitivna množična selekcija v standardnih matičnih vinogradih).

NOVI EU PREDPISI O ZDRAVJNU RASTLIN

Uredba (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, spremembi uredb (EU) št. 228/2013, (EU) št. 652/2014 in (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 69/464/EGS, 74/647/EGS, 93/85/EGS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES in 2007/33/ES (**Uredba o zdravju rastlin**)

Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/2072 o določitvi enotnih pogojev za izvajanje Uredbe (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, kar zadeva ukrepe varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 690/2008 in spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2019

Uporabljata se od 14. decembra 2019.
Neposredno veljata v vseh državah EU.

NOVI EU PREDPISI O ZDRAVJNU RASTLIN

➤ Uredba 2016/2031/EU:

- uvede NOVO ‚kategorijo‘ ŠO na semenu: nadzorovani nekarantenski škodljivi organizmi (NNŠO),
- na rastlinah za saditev, ki se premeščajo, ne sme biti NNŠO oz. so lahko prisotni največ do določenega praga.

➤ Kriteriji za NNŠO:

- rastline za saditev so glavna pot prenosa NNŠO,
- prisotnost NNŠO na rastlinah za saditev ima nesprejemljive gospodarske učinke,
- za preprečevanje prisotnosti NNŠO na rastlinah za saditev obstajajo učinkoviti ukrepi.

➤ Uredba 2019/2072/EU določi:

- seznam NNŠO in dovoljeni prag prisotnosti NNŠO, po kategorijah (za trto: Del C Priloge IV):
- ukrepe za preprečevanje navzočnosti NNŠO (**razen za trto** in sadne rastline; določeni so v direktivah o trženju)-

SPREMEMBA DIREKTIVE 68/193/EGS

Izvedbena direktiva Komisije (EU) 2020/177 o spremembi direktiv Sveta 66/401/EGS, 66/402/EGS, **68/193/EGS**, 2002/55/ES, 2002/56/ES in 2002/57/ES, direktiv Komisije 93/49/EGS in 93/61/EGS ter izvedbenih direktiv 2014/21/EU in 2014/98/EU v zvezi s škodljivimi organizmi rastlin na semenih in drugem rastlinskem razmnoževalnem materialu:

- **objavljena 13. februarja 2020** (Uradni list Evropske unije, UL L št. 41 z dne 13. februarja 2020),
- **rok za prenos v nacionalno zakonodajo: 31. maj 2020.**

Spremembe Direktive 68/193/EGS o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte:

- nova Priloga I: (**seznam NNŠO na trti**, zahteve za matične vinograde, matičnjake, trsnice, **ukrepi za preprečevanje navzočnosti NNŠO**),
- sprememba Priloge II (zahteve glede zdravstvenega stanja za partije razmnoževalnega materiala trte).

NOVI PRAVILNIK - VSEBINA

I. Splošne določbe (ni bistvenih sprememb):

- vsebina, uporaba pravilnika
- pomen izrazov in opredelitev kategorij razmnoževalnega materiala trte

II. Zahteve za razmnoževalni material in dobavitelja (ni bistvenih sprememb):

- Razmnoževalni material se lahko trži če:
 - je sorta registrirana,
 - je uradno potrjen kot izvorni, bazni ali certificiran ali izpolnjuje zahteve pravilnika za standardni material,
 - je pakiran in označen s predpisanimi etiketami.
- Dobavitelj izda etikete za standardni material, če ima dovoljenje UVHVVR za izdajo etiket dobavitelja.
- Majhna pakiranja lahko izpolnjujejo posebne, manj stroge zahteve glede pakiranja in označevanja.

NOVI PRAVILNIK - VSEBINA

III. Uradna potrditev razmnoževalnega materiala (novo)

Cepiči in ključi podlag se uradno potrdijo, če se z uradnimi pregledi ugotovi:

a) da so **pridelani v matičnem nasadu**:

- ki je predhodno **sprejet v postopek uradne potrditve**;
- ki (še vedno) **izpolnjuje pogoje za postavitev nasada**, zahteve glede **sortne pristnosti in čistosti** ter zahteve glede **zdravja rastlin** iz Priloge 1 pravilnika (za posamezno kategorijo razmnoževalnega materiala);
- v katerem se **izvajajo ukrepi za zagotovitev skladnosti** z zahtevami glede zdravja rastlin, ki so predpisani v Prilogi 1 pravilnika;

b) da **cepiči in podlage izpolnjujejo zahteve** glede zdravja rastlin, predpisane v Prilogi 1 pravilnika in zahteve za razmnoževalni material (kakovost in zdravstveno stanje) iz Priloge 2 pravilnika.

Uradni pregledi se izvedejo med **rastno dobo** in v **času klasiranja** cepičev in podlag.

NOVI PRAVILNIK - VSEBINA

III. Uradna potrditev razmnoževalnega materiala (novo)

Matični nasad se sprejme v postopek uradne potrditve, če se z uradnimi pregledi ugotovi, da:

- je bil za posaditev nasada **uporabljen uradno potrjen razmnoževalni material** ustrezne kategorije;
- nasad izpolnjuje:
 - **pogoje za postavitev matičnega nasada** iz 4. točke Priloge 1,
 - zahteve glede **sortne pristnosti in čistosti**,
 - zahteve glede **zdravja rastlin** iz Priloge 1 pravilnika, predpisane za posamezno kategorijo razmnoževalnega materiala;
- se v nasadu izvajajo **ukrepi za zagotovitev skladnosti** z zahtevami glede zdravja rastlin, ki so predpisani v Prilogi 1 pravilnika.

Uradni pregledi se izvajajo **dve rastni dobi** pred prvim pridobivanjem cepičev in podlag.

Negativna selekcija ni izrecno predpisana, se pa izvaja posredno (zahteva glede sortne pristnosti, zdravstvenega stanja → izločanje trsov, ki ne ustrezajo zahtevam)

NOVI PRAVILNIK - VSEBINA

III. Uradna potrditev razmnoževalnega materiala (novo)

Trsne cepljenke se uradno potrdijo, če se z uradnimi pregledi ugotovi:

- so bili za pridelavo cepljenk uporabljeni uradno potrjeni cepiči in ključi podlag ustrezne kategorije,
- trsnica izpolnjuje pogoje za posaditev trsnice iz 4. točke priloge 1 pravilnika,
- cepljenke izpolnjujejo zahteve glede sortne pristnosti in čistosti ter zahteve glede zdravja rastlin iz priloge 1 pravilnika za odgovarjajočo kategorijo razmnoževalnega materiala,
- se v trsnici izvajajo ukrepi za zagotovitev skladnosti z zahtevami glede zdravja rastlin, predpisani prilogi 1 pravilnika za odgovarjajočo kategorijo razmnoževalnega materiala,
- pridelane cepljenke izpolnjujejo zahteve glede zdravja rastlin, predpisane v Prilogi 1 pravilnika, in zahteve za razmnoževalni material (kakovost in zdravstveno stanje) iz Priloge 2 pravilnika.

NOVI PRAVILNIK - VSEBINA

III. Uradna potrditev razmnoževalnega materiala (novo)

Sprejem izvornih matičnih trsov v uradno potrditev

- **odbrani in preverjeni** (testirani) morajo biti v skladu **Prilogo 5** pravilnika,
- **z uradnimi pregledi (dve rastni dobi)** mora biti ugotovljeno, da:
 - so posajeni v nasadu izvornih matičnih trsov, ki izpolnjuje pogoje iz priloge 1 pravilnika,
 - so pristni in čisti glede na sorto/klon ter izpolnjujejo zahteve glede zdravja rastlin iz priloge 1 pravilnika, predpisane za kategorijo izvorni material,
 - se v nasadu izvajajo ukrepi za zagotovitev skladnosti z zahtevami glede zdravja rastlin, ki so predpisani v Prilogi 1 tega pravilnika za kategorijo izvorni material.
- **Izvorni matični trsi klona morajo izpolnjevati naslednje dodatne zahteve:**
 - istovetnost klona s sorto, iz katere izhaja,
 - prepoznavnost klona po morfoloških, fizioloških in drugih lastnosti, navedenih v ampelografskem opisu klona,
 - primerna uporabna vrednost klona,
 - primerna oznaka klona (vsaka oznaka, sestavljena iz najmanj 3 znakov, ki so lahko številke, črke ali kombinacija števil in črk).

NOVI PRAVILNIK - VSEBINA

IV. Pogoji in zahteve za standardni material (novo)

- Zahteve so določene na enak način kot za uradno potrjen material (ni sprejema/potrditve standardnega matičnega nasada) :
- Sklic na prilogo 1:
 - Pogoji za nasad matičnih trsov in trsnico,
 - Zahteve glede sortne pristnosti in čistosti v nasadu in trsnici,
 - Zahteve glede zdravja rastlin v nasadu/trsnici,
 - Izvajanje ukrepov za zagotavljanje skladnosti z zahtevami glede zdravja rastlin v nasadu/trsnici (za kategorijo ‚standard‘).
- Sklic na prilogo 2:
 - Zahteve za zdravstveno stanje in ‚tehnično‘ kakovost cepičev, podlag in trsnih cepljenk, ki se pripravijo za trženje oz. tržijo.

PRILOGA 1 PRAVILNIKA – NNŠO NA TRTI

- NNŠO, ki so določeni so v Delu C Priloge IV k Uredbi 2019/2072 in Oddelku 6 in Oddelku 7 Priloge I k Direktivi 68/193/EGS.
- Dosedanji karantenski ŠO:
 - *Viteus vitifoliae* Fitch (*Daktulosphaira vitifoliae* (Fitch)) – trtna uš
 - *Xylophilus ampelinus* Willems et al. – bakterijski ožig vinske trte
- Dosedanji ‚tržni‘ oz. ‚gospodarski‘ ŠO:
 - *Arabis* mosaic virus
 - Grapevine fanleaf virus
 - Grapevine leafroll associated virus 1
 - Grapevine leafroll associated virus 3
 - Grapevine fleck virus (na podlagah)
- Novo regulirani ŠO:
 - *Candidatus* Phytoplasma *solani* Quaglino et al. (Grapevine bois noir phytoplasma) – rumenica počrnelosti lesa

PRILOGA 1 PRAVILNIKA – ZAHTEVE ZA MATIČNI NASAD IN TRSNICO

- Matični nasad in trsnica se posadita tako, da se v največji možni meri prepreči tveganje za okužbe matičnih trsov in trsnih cepljenk s škodljivimi organizmi, ki so prenašalci virusov:
 - 5 virusov, ki so opredeljeni kot NNŠO: *Arabis* mosaic virus, Grapevine fanleaf virus, Grapevine leafroll associated virus 1, Grapevine leafroll associated virus 3, Grapevine fleck virus,
- Trsnica ne sme biti znotraj vinograda ali matičnega nasada (oddaljenost najmanj 3 m).
- V zemlji ali rastnem substratu v katerega se posadijo matični trsi in trsne sadike, ne smejo biti prisotni škodljivi organizmi, ki so prenašalci virusov (5 virusov):
 - **vzorčenje in testiranje** zemlje ali rastnega substrata na prisotnost škodljivih organizmov, ki so prenašalci virusov, ali
 - na zemljišču se **najmanj pet let ni pridelovala trta** in ne obstaja sum na prisotnost škodljivih organizmov, ki so prenašalci virusov.

PRILOGA 1 PRAVILNIKA –ZAHTEVE ZA MATIČNI NASAD IN TRSNICO

- Splošne zahteve glede zdravja rastlin (certificiran in standardni material):
 - V matičnem nasadu in trsnici ne smejo biti prisotni NNŠO.
 - Ostalih ŠO, ki vplivajo na kakovost razmnoževalnega materiala oziroma zmanjšujejo njegovo uporabnost, mora biti čim manj. Matični trsi, ki kažejo jasne znake ali simptome prisotnosti teh škodljivih organizmov, se izločijo iz razmnoževanja, če za njih ni učinkovitih metod tretiranja.
 - Izpolnjevanje zahtev se preveri z **vizualnimi pregledi** in v primeru NNŠO tudi s **testiranjem vzorcev** (v primeru suma ali če je predpisano ponovno testiranje).
 - Za vzorčenje in testiranje se uporabljajo metode, ki jih sprejme EPPO. Če EPPO za določen škodljivi organizem še ni sprejela metode vzorčenja in testiranja, se uporabi metoda, ki jo sprejme imenovani laboratorij.

PRILOGA 1 PRAVILNIKA – ZAHTEVE ZA MATIČNI NASAD IN TRSNICO

Posebne zahteve glede zdravja rastlin in ukrepi, ki se morajo izvesti da se omeji prisotnost NNŠO (zagotovi skladnost s splošnimi in posebnimi zahtevami glede zdravja rastlin)

- Vizualni pregledi
 - se opravijo najmanj enkrat med rastjo.
- Vzorčenje in ponovno testiranje (samo certificirani matični nasadi)
 - Reprezentativni delež matičnih trsov se vsakih deset let vzorči in testira na prisotnost *Arabis* mosaic virusa, Grapevine fanleaf virusa, Grapevine leafroll associated virusa 1 in Grapevine leafroll associated virusa 3.
 - Vzorčenje in testiranje matičnih trsov se začneta pri desetletnih certificiranih matičnih nasadih.

PRILOGA 1 PRAVILNIKA – ZAHTEVE ZA MATIČNI NASAD IN TRSNICO

Posebne zahteve in ukrepi, ki se nanašajo na *Arabis* mosaic virus, Grapevine fanleaf virus, Grapevine leafroll associated virus 1 in Grapevine leafroll associated virus 3.

- v matičnem nasadu so lahko simptomi *Arabis* mosaic virusa, Grapevine fanleaf virusa, Grapevine leafroll associated virusa 1 in Grapevine leafroll associated virusa 3 opaženi na:
 - največ 5 % matičnih trsih, matični trsi s simptomi se izruvajo in uničijo;
 - največ 10 % matičnih trsih, matični trsi s simptomi se izločijo iz razmnoževanja.

PRILOGA 1 PRAVILNIKA – ZAHTEVE ZA MATIČNI NASAD IN TRSNICO

Posebne zahteve in ukrepi, ki se nanašajo *Candidatus Phytoplasma solani* (bois noir – BN):

- rastline trte se pridelujejo na območjih, za katera je znano, da so prosta BN, ali
- na enoti pridelave na rastlinah trte v zadnji popolni rastni dobi niso opaženi simptomi BN ali
- v primeru ugotovljene prisotnosti BN na enoti pridelave:
 - vse rastline trte, ki kažejo simptome BN, se najmanj izključijo iz razmnoževanja, in
 - če kaže razmnoževalni material, ki je namenjen za trženje, simptome BN, se celotna partija tega razmnoževalnega materiala tretira z vročo vodo ali na drug ustrezen način v skladu s protokoli EPPO ali drugimi mednarodno priznanimi protokoli, da se zagotovi, da je razmnoževalni material prost BN.

PRILOGA 1 PRAVILNIKA – ZAHTEVE ZA MATIČNI NASAD IN TRSNICO

Posebne zahteve in ukrepi, ki se nanašajo *Xylophilus ampelinus*:

- rastline trte se pridelujejo na območjih, za katera je znano, da so prosta *Xylophilus ampelinus*, ali
- na enoti pridelave na rastlinah trte v zadnji popolni rastni dobi niso opaženi simptomi *Xylophilus ampelinus* ali
- v primeru ugotovljene prisotnosti *Xylophilus ampelinus* na enoti pridelave:
 - vse rastline, ki kažejo simptome *Xylophilus ampelinus*, se izruvajo in sprejmejo se ustrezni higienski ukrepi, in
 - preostale rastline se po obrezovanju tretirajo z baktericidom, da se zagotovi, da so proste *Xylophilus ampelinus* in
 - če kaže razmnoževalni material, ki je namenjen za trženje, simptome *Xylophilus ampelinus*, se celotna partija tega razmnoževalnega materiala tretira z vročo vodo ali na drug ustrezen način v skladu s protokoli EPPO ali drugimi mednarodno priznanimi protokoli, da se zagotovi, da je razmnoževalni material prost *Xylophilus ampelinus*.

PRILOGA 1 PRAVILNIKA –ZAHTEVE ZA MATIČNI NASAD IN TRSNICO

Posebne zahteve in ukrepi, ki se nanašajo na *Viteus vitifoliae*:

- rastline trte se pridelujejo na območjih, za katera je znano, da so prosta *Viteus vitifoliae*, ali
- rastline trte so cepljene na podlage, odporne proti *Viteus vitifoliae*, ali
- če kaže razmnoževalni material, ki je namenjen za trženje, simptome *Viteus vitifoliae*, se celotna partija tega razmnoževalnega materiala zaplani ali tretira z vročo vodo ali na drug ustrezen način v skladu s protokoli EPPO ali drugimi mednarodno priznanimi protokoli, da se zagotovi, da je razmnoževalni material prost *Viteus vitifoliae*.

PRILOGA 2 PRAVILNIKA – ZAHTEVE ZA RAZMNOŽEVALNI MATERIAL

NOVO: Splošne zahteve glede zdravja rastlin

- Razmnoževalni material mora:
 - biti praktično brez škodljivih organizmov, ki zmanjšujejo njegovo uporabnost in kakovost
 - izpolnjevati tudi zahteve glede karantenskih škodljivih organizmov za Unijo EU in karantenskih škodljivih organizmov za varovano območje, predpisanih z iz Uredbeo 2016/2031/EU.
- Razmnoževalni material, ki kaže jasne znake ali simptome, da je okužen s škodljivimi organizmi, za katere ni učinkovitih metod tretiranja, se uniči.

PRILOGA 5 PRAVILNIKA – ODBIRA IN PREVERJANJE IZVORNIH MATIČNIH TRSOV KLONA

Klonski kandidati se odberejo:

- v postopku klonske selekcije vinske trte, ki temelji na EPPO certifikacijski shemi in standardnem protokolu klonske selekcije sort trte Mednarodne organizacije za vinsko trto in vino (OIV)
(<http://www.oiv.int/public/medias/5382/oiv-viti-564a-2017-en.pdf>);
- v rodnem vinogradu, ki:
 - je posajen s preverjenim razmnoževalnim materialom določene vinske sorte na legi, primerni za to sorto,
 - je sortno čist (dovoljeno 1-% odstopanje, višji delež je dovoljen, če gre za vinograd, posajen s staro sorto v izumiranju,
 - izpolnjuje pogoje za matične nasade iz 4. točke priloge 1 pravilnika.

Odbira klonskih kandidatov se v vinogradu izvaja najmanj dve rastni dobi. Pri tem se izvede tudi selekcija na določene pozitivne morfološke, fiziološke ali druge lastnosti, ki vplivajo na uporabno vrednost sorte.

PRILOGA 5 PRAVILNIKA – ODBIRA IN PREVERJANJE IZVORNIH MATIČNIH TRSOV KLONA

- Odbrani klonski kandidati morajo biti sortno pristni, na videz zdravi, vitalni, brez znakov prisotnosti NNŠO in drugih ŠO, ki se širijo z razmnoževalnim materialom in vplivajo na njegovo kakovost (npr. rak koreninskega vratu trte, ŠO, ki povzročajo raku podobne bolezni, kap vinske trte ...).
- Odbrani klonski kandidati se testirajo na *Arabis* mosaic virus, Grapevine fanleaf virus, Grapevine leafroll associated virus 1, Grapevine leafroll associated virus 2, Grapevine leafroll associated virus 3, Grapevine leafroll associated virus 4, Grapevine rupestris stem pitting-associated virus, Grapevine virus A, Grapevine virus B, Raspberry ringspot virus in Tomato black ring virus; klonski kandidati podlag tudi na Grapevine fleck virus.
- Po testiranju se posadijo v zavarovanem prostoru in v razmerah, ki preprečujejo ponovno okužbo z virusi. Zemlja ali rastni substrat, v katerem so posajeni, mora biti brez prisotnosti ŠO, ki so prenašalci virusov.
- Iz posameznega klonskega kandidata se namnoži razmnoževalni material klona za namen preverjanja klona.

PRILOGA 5 PRAVILNIKA – ODBIRA IN PREVERJANJE IZVORNIH MATIČNIH TRSOV KLONA

Preverjanje klona

- V sortnem poskusu in z laboratorijskimi testi se preveri: istovetnost klona s sorto, iz katere izhaja, morfološke, fiziološke in druge lastnosti klona, uporabna vrednost klona.
- Preverjanje izvede imenovani izvajalec preizkušanja sort, na zahtevo selekcionista/vzdrževalca klona (lahko tudi sam selekcionist pod strokovnim nadzorom imenovanega izvajalca preizkušanja sort.
- Sortni poskus:
 - najmanj 30 posajenih trsov vsakega klona, za preveritev cepilnih lastnosti klona, se klon cepi na najmanj na dve različni podlagi istega selekcijskega ranga,
 - traja najmanj 3 leta.
- Najmanj dve mikrovinifikaciji in vsakokratna analiza vina (pooblaščen organizacija za ocenjevanje vina).

PRILOGA 5 PRAVILNIKA – ODBIRA IN PREVERJANJE IZVORNIH MATIČNIH TRSOV KLONA

Poročilo o opravljenem preverjanju klona vsebuje:

- ampelografski opis klona, iz katerega mora biti razvidno, da je klon istoveten s sorto, iz katere izhaja, in sicer po lastnostih, ki so opisane v uradnem opisu sorte, pridobljenem v postopku vpisa sorte v sortno listo v skladu z zakonom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin.
- rezultate preverjanja uporabne vrednosti klona, vključno z rezultati mikroviniifikacije.

PRAVNIK IN IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE V VINOGRADNIŠTVU

Klonska selekcija, Pozitivna množična selekcija (?)

Pravilnik določa:

- pogoje in zahteve za izvajanje odbire in preverjanja kandidatov za:
 - izvorne matične trse sorte: v praksi za **ново požlahtnjene sorte** (material/trsi pridobljeni v postopku žlahtnjenja sorte), lahko tudi za **obstoječe sorte** (odbira v obstoječih vinogradih);
 - izvorne matične trse klona (klonska selekcija);
- postopek preverjanje kandidatov za izvorne matične trse sorte/klona:
 - vizualni pregledi (sortna/klonska pristnost, odsotnost ŠO),
 - testiranje na določene ŠO,
 - za klonske kandidate tudi: sortni poskus in laboratorijsko testiranje (mikrovinifikacija analiza vina) → ampelografski opis in uporabna vrednost klona.
- Metoda **klonske selekcije** ni (ni bila) predpisana.
- Metoda **pozitivne množične selekcije** ni (več) predpisana.
 - ? Metodi se določita v okviru nalog JVS (na osnovi EPPO in OIV standardov in protokolov)?

Nove posebne zahteve za premike trte znotraj EU

Erika Orešek

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
Sektor za zdravje rastlin in rastlinski semenski material

- **Sestanek Javne službe v vinogradništvu**
 - **6. 7. 2020**

Nove posebne zahteve za premike trte znotraj EU

- **14. decembra 2019 se je začela uporabljati nova uredba (EU) 2016/2031 o zdravju rastlin**
- 14. decembra 2019 se je začela uporabljati tudi nova izvedbena uredba (EU) 2019/2072 o fitosanitarnih pogojih, ki med drugim določa:
 - seznam karantenskih škodljivih organizmov in
 - posebne zahteve za premike rastlin, rastlinskih proizvodov in drugih predmetov

Fitoplazma Grapevine flavescence dorée, ki povzroča zlato trsno rumenico, je uvrščena v prilogo II, del B (uredbe 2019/2072) ki določa karantenske škodljive organizme, ki so navzoči v Uniji.

Nove posebne zahteve za premike trte znotraj EU

Pred premikom morajo rastline za saditev (trsne cepljenke, podlage, cepiči, ukoreninjeni ali neukoreninjeni potaknjenci) izpolnjevati eno izmed naslednjih zahtev:

- izvirajo z območja, za katero je znano, da je nenapadeno s fitoplazmo *Grapevine flavescence dorée*, ali
- **izvirajo iz enote pridelave, v kateri:**
 - na rastlinah *Vitis* spp. v enoti pridelave in njeni neposredni bližini od začetka zadnjega popolnega vegetacijskega cikla niso bili opaženi simptomi fitoplazme *Grapevine flavescence dorée*, v primeru rastlin, namenjenih razmnoževanju *Vitis* spp., pa simptomi fitoplazme *Grapevine flavescence dorée* na rastlinah *Vitis* spp. v enoti pridelave in njeni neposredni bližini niso bili opaženi od začetka zadnjih dveh popolnih vegetacijskih ciklov,
 - se spremljajo vektorji in izvajajo ustrezni postopki tretiranja za obvladovanje vektorjev fitoplazme *Grapevine flavescence dorée*,
 - se je v rastni sezoni spremljala navzočnost simptomov fitoplazme *Grapevine flavescence dorée* na opuščenih rastlinah *Vitis* L. v neposredni bližini enote pridelave, simptomatične rastline pa so bile izruvane ali testirane, pri čemer je bilo ugotovljeno, da so nenapadene s fitoplazmo *Grapevine flavescence dorée*, ali
- **so bile tretirane z vročo vodo v skladu z mednarodnimi standardi.**

Novе posebne zahteve za premike trte znotraj EU

V Sloveniji prideta v v pošte v opciji **b) in c)**, ker je FD v Sloveniji razširjena na vseh območjih, kjer so lokacije trsnic, matičnih vinogradov in matičnjakov. Območij, ki so prosta FD, nimamo vzpostavljenih.

Nove posebne zahteve za premike trte znotraj EU

Opcija b): na enoti pridelave morajo biti izpolnjene naslednje zahteve:

- V trsnici in njeni neposredni bližini od začetka zadnje popolne rastne dobe niso bila opažena bolezenska znamenja FD, pri matičnih vinogradih in matičnjakih pa bolezenska znamenja FD ne smejo biti navzoča od začetka zadnjih dveh popolnih rastnih dob.
- v trsnici, matičnem vinogradu in matičnjaku spremljati navzočnost vektorjev, torej ameriškega škržatka ter izvajati njegovo zatiranje v skladu z navodili javne službe zdravstvenega varstva rastlin
- Če na enoti pridelave opazimo na trti bolezenska znamenja FD, je treba odvzeti uradni vzorec, da se z laboratorijsko analizo ugotovi morebitna navzočnost FD. Če je z laboratorijsko analizo ugotovljena FD, premeščanje trt po tej opciji ni možno.
- V neposredni bližini enote pridelave je treba spremljati tudi simptome FD na opuščenih trtah. Če ugotovimo simptome, je treba take trte izrjavati ali pa jih testirati, vendar če se ugotovi z laboratorijsko analizo FD, premeščanje po tej opciji ni možno.

Nove posebne zahteve za premike trte znotraj EU

Opcija c): tretiranje z vročo vodo: se lahko uporablja tudi v primeru, ko ne moremo izpolnjevati opcije a) ali b). Tretiranje z vročo vodo je opisano v EPPO standardu za fitosanitarne ukrepe PM 10/18(1), ki je objavljena na spletni strani Uprave

V pripravi je EU predpis - izvedbena uredba o ukrepih za zlato trsno rumenico, končne verzije še nimamo.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA RS ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Hvala za pozornost !